

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE

Štefanova ulica 2, 1501 Ljubljana

T: 01 428 40 00
F: 01 428 47 33
E: gp.mnz@gov.si
www.mnz.gov.si

Številka: 900-145/2012/32
Ljubljana, 15. 12. 2014

AKCIJSKI NAČRT ZA BOJ PROTI TRGOVINI Z LJUDMI ZA OBDOBJE 2015 – 2016

Uvod	4
I. Preventiva	8
1. Splošna javnost	8
2. Rizične ciljne skupine	9
3. Zmanjševanje povpraševanja po storitvah, ki jih izvajajo žrtve trgovine z ljudmi.....	11
4. Aktivnosti, namenjene usposabljanju strokovne javnosti, katere delo je povezano s problematiko trgovine z ljudmi.....	11
II. Odkrivanje, preiskovanje in pregon trgovine z ljudmi	16
1. Učinkovitejše delo policije v smeri odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj trgovine z ljudmi s področja spolnega izkoriščanja.....	16
2. Učinkovitejše delo policije v smeri odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj trgovine z ljudmi z namenom prisilnega dela oz. delovnega izkoriščanja.....	16
3. Uspešnejši pregon storilcev kaznivih dejanj trgovine z ljudmi.....	17
4. Spremljanje posameznih primerov pregona kaznivih dejanj v povezavi s trgovino z ljudmi	17
5. Spremljanje obsega in trenda kaznivih dejanj, ki so posredno povezana s problematiko trgovine z ljudmi.	17
6. Krepitev nadzorstvenih mehanizmov glede možnosti zlorabe mehanizmov v primerih zaposlovanja iz tujine	18
7. Izdelava priročnika za namen prepoznave žrtev trgovine z ljudmi	18
III. Pomoč in zaščita žrtev	19
1. Oskrba žrtev trgovine z ljudmi	19
2. Nadaljevanje "Projekta uvajanje mehanizma za prepoznavanje, pomoč in zaščito žrtev trgovine z ljudmi in/ali spolnega nasilja v postopkih priznanja mednarodne zaščite v Sloveniji (PATs)"	20
3. Reintegracija žrtev trgovine z ljudmi	21

IV.	Sodelovanje v okviru regionalnih in mednarodnih organizacij za preprečevanje in boj proti trgovini z ljudmi	22
1.	Vzpostavljanje pogojev za odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj trgovine z ljudmi s pomočjo ustanavljanja skupnih preiskovalnih skupin (Joint Investigation Team - JIT) na območju regije ZB na lokalni ravni	22
2.	Sodelovanje v okviru neformalne mreže Nacionalnih poročevalcev oziroma ekvivalentnih mehanizmov EU za boj proti trgovini z ljudmi	22
3.	Izvedba srečanja neformalne mreže Nacionalnih koordinatorjev regije JVE za boj proti trgovini z ljudmi	22
4.	Mednarodno operativno sodelovanje slovenskih organov odkrivanja in pregona	23
V.	Podporne aktivnosti	24
1.	Izboljšanje sistemskih rešitev	24
2.	Sprememba zakonodaje	25

Uvod

Republika Slovenija se je v boj proti trgovini z ljudmi aktivno vključila že leta 2002 z imenovanjem Nacionalnega koordinatorja za to področje in z ustanovitvijo Medresorske delovne skupine za boj proti trgovini z ljudmi (MDS), kot podporo nacionalnemu koordinatorju. Z razvojem dogodkov in vse večjim obsegom nalog je bil status Medresorske delovne skupine potrjen s sklepom Vlade Republike Slovenije leta 2003 (Sklep Vlade št.: 240-05/2003-1 z dne 18. 12. 2003) ter ponovno leta 2012 (Sklep Vlade št. 1201-7/2012/4 z dne 5.7.2012) hkrati pa je bil opredeljen tudi njen mandat in določen seznam nalog.

To je bila osnova za oblikovanje akcijskih načrtov, ki so se skozi leta dopolnjevali in nadgrajevali, vključno s finančno ovrednotenimi projekti, katerih izvajalci so, na podlagi javnih razpisov izbrane nevladne in humanitarne organizacije. Slednje imajo pomembno vlogo v preventivnih programih in v programih pomoči žrtvam trgovine z ljudmi, kot tudi pri načrtovanju in snovanju skupnih ukrepov in aktivnosti na tem področju.

Akcijski načrt za obdobje 2015 – 2016 je zasnovan kot nadaljevanje dobrih praks predvsem tistih projektov, ki so se izkazali za učinkovite, zaradi narave dela pa zahtevajo kontinuiteto.

Poleg obsežnih preprečevalnih programov namenjenih širši, ciljni in strokovni javnosti, je del akcijskega načrta namenjen področju odkrivanja, preiskovanja in pregona kaznivih dejanj trgovine z ljudmi. Uravnoteženost celovitega delovanja je opredeljena z nizom ukrepov na področju pomoči žrtvam trgovine z ljudmi, vključno z ukrepi pomoči otrokom – žrtvam trgovanja. Ta segment je že tradicionalno v izvedbi nevladnih in humanitarnih organizacij, ki so za konkretne projekte financirane s strani resornih ministrstev.

Posebna pozornost je posvečena aktivnostim, ki so namenjene uresničitvi **priporočil** Republiki Sloveniji nadzorstvenega mehanizma po Konvenciji Sveta Evrope o ukrepanju proti trgovini z ljudmi t.i. GRETE, ki so bila skupaj s poročilom o stanju v Republiki Sloveniji sprejeta na sestanku Odbora pogodbenic konvencije v Strasbourgu, 7. februarja 2014. Rok za izvedbo priporočil je dve leti, kar je tudi razlog, da so v ta akcijski načrt vključene aktivnosti za njihovo uresničitvev.

V nadaljevanju sledi seznam 26-ih priporočil skupine GRETA po sklopih:

Celostni pristop in usklajevanje

1. GRETA slovenske organe poziva, da vlagajo v človeške in finančne vire sekretariata delovne skupine in nacionalnega koordinatorja, da bi lahko učinkovito izvajala vse naloge v okviru svojega mandata.

2. GRETA meni, da bi morali slovenski organi posvetiti večjo pozornost trgovini z ljudmi z namenom izkoriščanja delovne sile, trgovini z otroki, trgovini z ljudmi iz ranljivih skupin, vključno Romi, kot tudi trgovini znotraj Slovenije.

3. Nadalje GRETA slovenske organe poziva, da uvedejo redne neodvisne evalvacije akcijskega načrta kot orodje za oceno vpliva dejavnosti in za načrtovanje prihodnjih politik in ukrepov za boj proti trgovini z ljudmi in da razmislijo o imenovanju neodvisnega nacionalnega poročevalca ali vzpostavitvi drugačnega mehanizma za spremljanje dejavnosti državnih institucij v boju proti trgovini z ljudmi (glej 4. odstavek 29. člena konvencije in 298. člen obrazložitvenega poročila).

Usposabljanje ustreznih strokovnjakov

4. GRETA meni, da bi morali slovenski organi sprejeti nadaljnje ukrepe za zagotavljanje rednega usposabljanja na področju trgovine z ljudmi in pravic žrtev za vse ustrezne strokovnjake (na primer sodnike, tožilce, pravnike, osebje upravnih enot, pristojnih za izdajanje dovoljenj za prebivanje, delovne inšpektorje, organe za zaščito otrok in socialne delavce). Prihodnji programi usposabljanja morajo biti zasnovani tako, da bodo povečali tisto znanje in veščine ustreznih strokovnjakov, ki jim omogočajo, da identificirajo žrtve trgovine za vse oblike izkoriščanja ter jim nudijo pomoč in zaščito, omogočajo odškodnino za žrtve in zagotavljajo obsodbo storilcev.

Zbiranje podatkov in raziskave

5. GRETA meni, da bi morali slovenski organi za namen priprave, spremljanja in evalvacije politik na področju boja proti trgovini z ljudmi oblikovati in vzdrževati celovit in skladen statistični sistem na področju trgovine z ljudmi, z zbiranjem zanesljivih statističnih informacij od vseh glavnih akterjev, vključno z nevladnimi organizacijami, vključenimi v identifikacijo žrtev, in z omogočanjem razčlenitve (po spolu, starosti, vrsti izkoriščanja, izvorni in/ali ciljni države, itd.).

6. Nadalje GRETA meni, da bi morali slovenski organi izvesti in podpirati raziskave o problemih, povezanih s trgovino z ljudmi kot pomemben vir informacij za prihodnje ukrepe politike. Področja, kjer so zaradi boljšega razumevanja obsega in narave problema trenutno še posebej potrebne raziskave so trgovina z namenom izkoriščanja delovne sile, trgovina z otroki in trgovina znotraj Slovenije.

Mednarodno sodelovanje

7. GRETA slovenske organe poziva, da še naprej iščejo nadaljnje možnosti za krepitev mednarodnega sodelovanja pri preiskavi in pregonu primerov trgovine z ljudmi, kot tudi za razvijanje mednarodnega sodelovanja z namenom preprečevanja trgovine z ljudmi in zagotavljanja pomoči žrtvam.

Ukrepi za ozaveščanje

8. GRETA meni, da je treba prihodnje ukrepe na področju ozaveščanja načrtovati v luči presoje predhodnih ukrepov in jih usmeriti na ugotovljene potrebe. Ozaveščanje mora biti še naprej usmerjeno v ranljive skupine in v obveščanje javnosti o oblikah trgovine z ljudmi, ki so v porastu, na primer izkoriščanje delovne sile, prisilno beračenje in prisilna kazniva dejanja.

9. Nadalje GRETA meni, da bi morali slovenski organi okrepiti prizadevanja za zmanjšanje povpraševanja po storitvah oseb, ki so žrtve trgovine z ljudmi, v partnerstvu z zasebnim sektorjem in civilno družbo.

Identificiranje žrtev trgovine z ljudmi

10. GRETA poziva slovenske organe, da:

- okrepijo več-agencijsko vključevanje v identificiranje žrtev z uvajanjem jasnega nacionalnega mehanizma za naznanitev in z opredelitvijo vloge operativnega osebja, ki utegne priti v stik z žrtvami trgovine z ljudmi;

- operativnemu osebju zagotovijo operativne kazalce, smernice in orodje za uporabo v procesu identificiranja; ti kazalci morajo biti redno posodobljeni in tako odražati spremenljivo naravo trgovine z ljudmi in vrst izkoriščanja;

- zagotavljajo, da uslužbenci organov pregona, socialni delavci, delovni inšpektorji in drugi ustrezni akterji sprejmejo bolj proaktiven pristop in okrepijo terensko delo z namenom identificiranja potencialnih žrtev trgovine z ljudmi, zlasti kar zadeva druge oblike izkoriščanja poleg spolnega izkoriščanja (izkoriščanje delovne sile, prisilno beračenje, itd.);

- so v večji meri pozorne na odkrivanje žrtev trgovine z ljudmi med mladoletniki brez spremstva in vzpostavijo mehanizem identifikacije, ki upošteva specifične okoliščine in potrebe otroških žrtev trgovine, vključuje otroške specialiste in zagotavlja, se v prvi vrsti upošteva največja korist otroka.

Pomoč žrtvam

11. GRETA poziva slovenske organe, da zagotovijo, da dostop žrtev trgovine z ljudmi do pomoči ni pogojen z njihovim sodelovanjem v preiskavi in kazenskem postopku. Prav tako GRETA poziva organe, da zagotovijo, da se za žrtve trgovine z ljudmi omogoči varna in primerna nastanitev glede na njihove potrebe, kar lahko pomeni tudi zagotavljanje nastanitve in pomoči po izteku petdnevnega obdobja nujne pomoči.

12. Nadalje GRETA meni, da bi morali slovenski organi okrepiti svoja prizadevanja za zagotavljanje pomoči žrtvam trgovine z ljudmi in jim zlasti omogočiti ponovno vključevanje v družbo ter jim pomagati, da se izognejo ponovni trgovini s tem, da jim omogočijo dostop do izobraževanja, poklicnega usposabljanja in trga delovne sile.

13. GRETA tudi poziva slovenske organe, da vlagajo v človeške in finančne vire centrov za socialno delo, da lahko le-ti učinkovito zagotavljajo podporo in pomoč otroškim žrtvam trgovine z ljudmi.

Obdobje okrevanja in razmisleka

14. GRETA poziva slovenske organe, da zagotovijo, da se vsem možnim žrtvam trgovine z ljudmi ponudi obdobje okrevanja in razmisleka v skladu z obveznostjo po 13. členu konvencije. Nadalje GRETA meni, da bi morali slovenski organi sistematično obveščati žrtve trgovine z ljudmi o možnosti obdobja okrevanja in razmisleka in jim tudi učinkovito zagotoviti to obdobje.

Dovoljenja za prebivanje

15. GRETA poziva slovenske organe, da iz Zakona o tujcih odstranijo pogoj, da je pričanje žrtve "pomembno, kar potrdi pristojni organ kazenskega pregona".

16. GRETA poziva slovenske organe, da zagotovijo, da lahko žrtve trgovine z ljudmi v celoti izkoristijo pravico do pridobitve obnovljivega dovoljenja za prebivanje, zlasti kadar ne morejo sodelovati z organi.

Odškodnina in pravna sredstva

17. GRETA poziva slovenske organe, da sprejmejo ukrepe za omogočanje in zagotavljanje dostopa do odškodnine za žrtve trgovine z ljudmi in da zlasti:

- zagotovijo, da so žrtve trgovine z ljudmi sistematično obveščene, v jeziku, ki ga razumejo, o pravici, da zahtevajo odškodnino in o potrebnih postopkih;

- omogočijo žrtvam trgovine z ljudmi, da uveljavljajo pravico do odškodnine s tem, da jim zagotovijo učinkovit dostop do pravne pomoči;

- vključijo vse žrtve trgovine z ljudmi v področje uporabe Zakona o odškodnini žrtvam kaznivih dejanj, ne glede na njihovo državljanstvo in na to, ali je bila uporabljena sila ali je prišlo do kršitve spolne nedotakljivosti.

Vrnitev v matično državo in vračanje žrtev

18. GRETA meni, da bi morali slovenski organi povečati zaščito žrtev trgovine z ljudmi, ki se vračajo v Slovenijo, in jim zagotoviti dostop do ukrepov pomoči, zaščite in ponovnega vključevanja, ne glede na to, ali je bil v državi, kjer so bile žrtve identificirane, uveden kazenski postopek.

Materialno kazensko pravo

19. GRETA meni, da bi morali slovenski organi zagotoviti, da se oteževalne okoliščine v primerih, kadar kaznivo dejanje trgovine z ljudmi stori javni uslužbenec pri opravljanju svojih dolžnosti in kadar je storjeno naklepno ali je iz hude malomarnosti ogroženo življenje žrtve, dejansko upoštevajo kot oteževalne okoliščine pri kaznivem dejanju trgovine z ljudmi, da bi izpolnili zahteve iz 24. člena konvencije.

20. GRETA meni, da bi morali slovenski organi uvesti posebno kaznivo dejanje prikrivanja, poškodovanja ali uničenja potovalnih ali osebnih dokumentov v zvezi s trgovino z ljudmi.

21. GRETA poziva slovenske organe, da razmislijo o vzpostavitvi kaznivega dejanja uporabe storitev, ki so predmet izkoriščanja kot jih določa 4. člen konvencije, ob zavedanju, da je oseba žrtve trgovine z ljudmi.

Nekaznovanje žrtev trgovine z ljudmi

22. GRETA poziva slovenske oblasti, da zagotovijo skladnost s 26. členom konvencije s sprejetjem določbe o nekaznovanju žrtev trgovine z ljudmi zaradi njihove vpletenosti v nezakonite dejavnosti, kolikor so bile v to prisiljene, ali z oblikovanjem ustreznih smernic za javne tožilce na tem področju. Med trajanjem postopka identificiranja potencialne žrtve trgovine z ljudmi ne smejo biti kaznovane za kazniva dejanja, povezana s priseljevanjem.

Preiskava, pregon in procesno pravo

23. GRETA meni, da bi morali slovenski organi okrepiti usposabljanje za sodnike, tožilce in druge ustrezne strokovnjake o trgovini z ljudmi, z namenom izboljšati njihovo znanje in občutljivost v zvezi s trgovino z ljudmi in pravicami njenih žrtev ter zagotoviti praktično izvajanje obstoječih določb v boju proti trgovini z ljudmi, da se omogoči učinkovit pregon trgovcev z ljudmi in kazni, ki bo sorazmerna s težo kaznivega dejanja.

24. GRETA tudi meni, da bi morali slovenski organi spodbujati preiskovalne organe in organe pregona, da povečajo specializiranost na področju trgovine z ljudmi z namenom, da se izboljša zbiranje zadostnih dokazov in doseže uspešen pregon večjega števila trgovcev.

Zaščita žrtev in prič

25. GRETA poziva slovenske oblasti, da v celoti izkoristijo razpoložljive ukrepe za zaščito žrtev med preiskavo ter med sodnim postopkom in po njem. V tem kontekstu morajo slovenski organi sprejeti dodatne ukrepe za zagotavljanje, da so žrtve trgovine z ljudmi ustrezno obveščene o svojih pravicah in obstoječih pravnih sredstvih ter deležne pomoči med predkazenskim in sodnim postopkom.

26. Nadalje GRETA meni, da morajo slovenski organi razširiti postopke posebne zaščite na vse otroške žrtve trgovine z ljudmi do starosti 18 let, ob upoštevanju najboljšega interesa otroka.

I. Preventiva

Komunikacijske aktivnosti, namenjene osveščanju, informiranju in usposabljanju

Ena temeljnih aktivnosti preventivnega delovanja je ozaveščanje o problematiki trgovine z ljudmi. Preventivne aktivnosti, ki so se izvajale v preteklosti je potrebno nadaljevati in nadgrajevati s ciljem ozaveščanja rizičnih skupin, splošne in strokovnih javnosti ter potrošnikov in uporabnikov storitev, ki jih izvajajo žrtve trgovine z ljudmi. Zagotoviti želimo tudi koordiniran in celovit pristop pri informiranju javnosti o prizadevanjih in ukrepih, namenjenih boju proti trgovini z ljudmi.

Komunikacijska izhodišča v podporo preprečevanju oz. zmanjševanju trgovine z ljudmi:

a) Komunikacijski cilji:

- senzibiliziranje javnosti in krepitev zavedanja o vzrokih, obsegu in pojavnih oblikah trgovine z ljudmi,
- ozaveščanje ranljivih skupin o tveganjih, ki so jim izpostavljene,
- obveščanje javnosti o oblikah trgovine z ljudmi, ki so v porastu (izkoriščanje delovne sile, prisilno beračenje, trgovina z otroki, prisilna kazniva dejanja),
- ozaveščanje, informiranje in usposabljanje strokovnih javnosti
- spodbujanje javne razprave o ukrepih za učinkovit boj proti trgovini z ljudmi,
- zagotavljanje informacij o delu MDS in pristojnih institucij.

b) Prioritetne ciljne javnosti:

- splošna javnost,
- rizične skupine (mladostniki in migrantski delavci),
- uporabniki storitev, potrošniki,
- strokovne javnosti (policisti, državni tožilci, sodniki, inšpektorji za delo, konzularno osebje, diplomati, inšpektorji za delo, uslužbenci Zavoda RS za zaposlovanje, upravnih enot, ministrstva za notranje zadeve in centrov za socialno delo, pedagoškega in svetovalnega kadra v osnovnih in srednjih šolah ter dijaških domovih).

c) Ključna vsebine in sporočila:

- trgovina z ljudmi pomeni hudo kršitev človekovih pravic, posameznikove svobode in dostojanstva ter hudo obliko kaznivega dejanja,
- vzroki, obseg in najpogostejše pojavnne oblike trgovine z ljudmi,
- načini novačenja potencialnih žrtev in samozaščitno obnašanje,
- tveganja v procesu delovnih migracij,
- zaščita in pomoč žrtvam,
- odgovornost potrošnikov in uporabnikov storitev, ki jih izvajajo žrtve trgovine z ljudmi,
- ukrepi in aktivnosti pristojnih institucij za preprečevanje, odkrivanje, preiskovanje in pregon kaznivih dejanj trgovine z ljudmi.

K prepoznavnosti komunikacijskih aktivnosti v javnosti bo tudi nadalje prispevala vizualna identiteta (logotip), ki bo uporabljena na vseh tiskanih in elektronskih gradivih in služi tudi kot podlaga vizualne podobe dogodkov, namenjenih boju proti trgovini z ljudmi. Za doseganje ciljev in ciljnih javnosti bodo uporabljena komunikacijska orodja, kot so spletna stran, organiziranje dogodkov, priprava gradiv, odnosi z mediji, sporočila za javnost, novinarske konference ipd.

Pri načrtovanju in izvedbi posameznih aktivnosti bodo člani MDS v okviru svojih resorjev sodelovali tako z mediji, kot tudi z drugimi deležniki, ki si prizadevajo za osveščanje in informiranje javnosti o ukrepih proti trgovini z ljudmi.

1. Splošna javnost

a. Spletna stran

Spletna stran www.vlada.si/si teme_in_projekti/boj_proti_trgovini_z_ljudmi/ je osnovno orodje sprotnega zagotavljanja informacij o boju proti trgovini z ljudmi. Stran obsega predstavitev problema in različnih pojavnih oblik trgovine z ljudmi, predstavitev dela MDS, ključne mednarodne in nacionalne dokumente, raziskave in poročila ter povezave z organizacijami, ki

žrtvam trgovine z ljudmi zagotavljajo pomoč. Urejanje in aktualiziranje spletne strani je potrebno tudi v naslednjem dvehletnem obdobju.

Nosilec: Urad Vlade RS za komuniciranje
Sodelujoči: Ministrstvo za notranje zadeve
Rok: kontinuirana dejavnost

1.2. Medijske objave, novinarske konference

Pojav trgovine z ljudmi se vse bolj razrašča, v skladu z aktualnim dogajanjem v svetu pa dobiva nove podobe, saj se zelo hitro prilagaja globalizacijskim razmeram. Mednarodne institucije, kot so Združeni narodi in njihove specializirane agencije (IOM, ILO, UNICEF), Svet Evrope, Evropska Unija, Organizacija za varnost in sodelovanje v Evropi vlagajo veliko napora v prepoznavanje pojava in boj proti njemu. Tako je opazna velika dinamika raziskovanja in sprejemanja ukrepov za boj proti temu pojavu.

Informiranje medijev in splošne javnosti bo tudi nadalje potekalo ves čas s pomočjo posredovanja kakovostnih informacij o navedeni vsebini, o delu MDS in ukrepih za preprečevanje trgovine z ljudmi (novinarske konference ob sprejemanju letnih poročil, seminarji, posveti, uspešno zaključeni primeri ipd).

Za informiranje medijev in javnosti o delu MDS so zadolženi nacionalni koordinator in institucije, ki sodelujejo v MDS ob pomoči služb za odnose z javnostmi.

Nosilec: Nacionalni koordinator
Sodelujoči: Urad Vlade RS za komuniciranje
Rok: kontinuirana dejavnost

1.3. Obeležitev 18. oktobra – Evropskega dne boja proti trgovini z ljudmi

Medresorska delovna skupina namerava širšo javnost ozaveščati predvsem z organizacijo dogodkov (okroglih miz, posvetov ipd.), ki bodo namenjeni obeležbi 18. oktobra, evropskega dne boja proti trgovini z ljudmi.

Konkretne aktivnosti bodo načrtovane in usklajene z različnimi vladnimi in nevladnimi organizacijami ter ustrezno medijsko podprte. Urad vlade za komuniciranje bo za obeležbo zagotovil finančna sredstva v okvirnem znesku **2.000 EUR letno**.

Nosilec: Urad Vlade RS za komuniciranje
Zagotovitev financ: Urad Vlade RS za komuniciranje
Sodelujoči: Organizacije in strokovnjaki s področja boja proti trgovini z ljudmi (MDS), druge zainteresirane organizacije
Rok: oktober 2015 in oktober 2016

2. Rizične ciljne skupine

2.1. Osveščanje potencialnih in prepoznanih žrtev trgovine z ljudmi v okviru projekta Oskrba žrtev

Temeljnega pomena je osveščanje potencialnih in že prepoznanih žrtev trgovine z ljudmi. Komunikacijske aktivnosti bodo usmerjene predvsem v skupino tujcev in mladih, s poudarkom na kršitvah pravic tujih delavcev v Sloveniji.

Za tujce-ke - imetnike delovnih dovoljenj za rizične poklice (plesalke, poklici v gradbeništvu, zaposlitve v gostinstvu); za tujke zaradi prisilnih porok ter za tujke in tujce, ki prestopajo mejo, prosijo za izdajo dovoljenja za prebivanje ali vizuma, prosilce za mednarodno zaščito (s posebnim poudarkom na mladoletnikih brez spremstva ter samskih ženskah) bo izdano informativno gradivo v tujcem-kam razumljivih jezikih, ki bo na razpolago na diplomatsko-

konzularnih predstavništvi, mejnih prehodih in na upravnih enotah, v Azilnem domu ter službah Zavoda RS za zaposlovanje (ob izdaji delovnih dovoljenj in dovoljenj za prebivanje).

Za državljane Republike Slovenije bo izdano informativno gradivo, ki bo o nevarnostih in pasteh trgovine z ljudmi osveščalo predvsem mlade in osebe, ki dela z mladimi. Namenjeno bo:

- srednješolcem, zlasti dijakinjam in dijakom poklicnih šol,
- mladim Rominjam in Romom z informacijo glede prisilnih porok,
- udeležencem programov za mlade, ki so izpadli iz izobraževalnega in socialnega sistema,
- mladim osebam in mladim brez zaposlitve.

Pri doseganju mladih bodo partnerji izvajalca projekta osebe, ki delajo z mladimi. Gradiva bodo objavljena na ustreznih spletnih mestih, ki so središča »virtualnega združevanja« mladih, centrih za socialno delo, šolah ter v zdravstvenih ustanovah.

Dostopnost tem rizičnim skupinam je možna in hkrati najučinkovitejša skozi že utečene mehanizme pomoči in oskrbe. Zaradi tega bo produkcija ustreznih gradiv, ki bodo namenjena osveščanju rizičnih skupin, umeščena v projekt Oskrba žrtev trgovine z ljudmi. Tako bo izvajalec, izbran v postopku javnega razpisa, zadolžen za osveščanje te ciljne populacije. Pri tem bo osveščanje rizične skupine tujci vključeno v razpis za namestitev v varnem prostoru, osveščanje rizične skupine mladi pa v razpis za krizno namestitev (glej poglavje IV. Pomoč in zaščita žrtev – Oskrba žrtev trgovine z ljudmi). Distribucija gradiv bo potekala preko ustreznih državnih organov in mreže nevladnih organizacij.

Nosilec:	Ministrstvo za notranje zadeve in Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti
Zagotovitev financ:	Ministrstvo za notranje zadeve in Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti
Izvajalec:	Nevladne organizacije, izbrane na podlagi javnega razpisa
Rok:	Kontinuiran proces

2.2. Preventivno ozaveščanje in izobraževanje starejših osnovnošolcev in srednješolcev

Ozaveščanje ciljne populacije potencialnih žrtev trgovine z ljudmi je ena ključnih preventivnih aktivnosti, ki so potrebne v izogib hudim posledicam, ki lahko doletijo žrtve tega pojava. V skupino posebej občutljivih kategorij oseb – potencialnih žrtev trgovine z ljudmi spadajo otroci in mladostniki. MDS ocenjuje, da je potrebno to izjemno ranljivo skupino na primeren način ozaveščati o nevarnostih trgovine z ljudmi in načinih novačenja ter jih usposobiti za prepoznavanje tveganja, ustrezno ukrepanje in samozaščitno obnašanje.

Ker so znanja s tega področja zelo specifična, bodo v tovrstno ozaveščanje vključene za to področje usposobljene nevladne in humanitarne organizacije. Izbira izvajalcev tovrstnih preventivnih aktivnosti bo izvedena na podlagi javnega razpisa za sofinanciranje, ki ga bo objavil Urad vlade za komuniciranje. Glede na pozitivno izkušnjo minulih let je smiselno aktivnosti izvajati ločeno za učence zadnje triade osnovne šole in za dijake. Za oba sklopa se zagotovi in enakomerno porazdeli finančna sredstva v okvirnem znesku **10.000 EUR** na leto.

Nosilec:	Urad Vlade RS za komuniciranje
Zagotovitev financ:	Urad Vlade RS za komuniciranje
Sodelujoči:	Nacionalni koordinator, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport
Izvajalec:	Nevladne organizacije, izbrane na podlagi javnega razpisa
Rok:	Kontinuirana dejavnost v letu 2015 in 2016.

2.3. Preventivno osveščanje potencialnih žrtev prisilnega dela oziroma delovnega izkoriščanja

V času gospodarske krize se povečuje delovno izkoriščanje, povečujejo se težave s pravičnim plačilom za opravljeno delo, zamude oziroma neizplačila plač, kršitve na področju zaposlovanja in dela tujcev, grožnje z izgubo delovnih dovoljenj, pojavljajo se fiktivni posredniki dela, povečujejo se nezakonite migracije. Kriza je tudi generator kriminalnih aktivnosti s ciljem

grobega izkoriščanja delovne sile, zlasti tujih delavcev v različnih gospodarskih panogah, kot na primer v gradbeništvu, gostinstvu, kmetijstvu, prehrambeni in tekstilni industriji, ter pri poklicih iz zabavnega in umetniškega programa v nočnih lokalih. Ob tem pa se zastavlja tudi vprašanje prisilnega dela in morebitne prepletenosti s pojavom trgovine z ljudmi.

Zato bodo aktivnosti namenjene ozaveščanju delavcev kot potencialnih žrtev s ciljem zaščite pred izkoriščanjem, opozarjanju na morebitno prepletenost izkoriščanja s prisilnim delom in trgovino z ljudmi ter prepoznavanju morebitnih žrtev, ki potrebujejo dodatno podporo in zaščito. Načrtovanje aktivnosti bo usklajeno z drugimi deležniki, ki si prizadevajo za učinkovito podporo in varstvo pravic tujih delavcev.

Izbira izvajalcev tovrstnih preventivnih aktivnosti bo izvedena na podlagi letnega javnega razpisa za sofinanciranje, ki ga bo objavil Urad vlade za komuniciranje, z zagotovitvijo finančnih sredstev v okvirnem znesku **5.000 EUR na leto**.

Nosilec: Urad Vlade RS za komuniciranje
Zagotovitev financ: Urad Vlade RS za komuniciranje
Sodelujoči: Nacionalni koordinator, Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve
Izvajalec: Nevladne organizacije, izbrane na podlagi javnega razpisa
Rok: Kontinuirana dejavnost v letu 2015 in 2016

3. Zmanjševanje povpraševanja po storitvah, ki jih izvajajo žrtve trgovine z ljudmi

3.1. Ozaveščanje na strani povpraševanja po storitvah žrtev trgovine z ljudmi

Izkušnje drugih držav kažejo, da se je s problemom trgovine z ljudmi potrebno spopasti z obeh strani: tako ponudbe kot tudi povpraševanja. Trgovino z ljudmi je namreč treba preprečevati tudi z zmanjševanjem povpraševanja po storitvah, ki jih pod različnimi oblikami prisile izvajajo žrtve trgovanja. Zato MDS načrtuje spodbujanje aktivnosti, namenjene ozaveščanju:

- uporabnikov spolnih storitev,
- zaposlenih v panogah, ki so posredno povezane s spolnim izkoriščanjem (turizem, gostinstvo, transport ipd.),
- delodajalcev v panogah, kjer najpogosteje prihaja do zlorab in kjer obstaja veliko tveganje, da zaposleni postanejo žrtve trgovine z ljudmi,
- potrošnikov, o izdelkih, ki so produkt prisilnega dela in delovnega izkoriščanja ali dela otrok.

Preventivne aktivnosti je potrebno izvajati v partnerstvu z nevladnimi organizacijami, sindikati in zasebnim sektorjem. Izbira izvajalca bo izvedena na podlagi letnega javnega razpisa za sofinanciranje, ki ga bo objavil Urad vlade za komuniciranje, z zagotovitvijo finančnih sredstev v okvirnem znesku **5.000 EUR na leto**.

Nosilec: Urad Vlade RS za komuniciranje
Zagotovitev financ: Urad Vlade RS za komuniciranje
Sodelujoči: Nacionalni koordinator, Zainteresirani partnerji zasebnega sektorja
Izvajalec: Nevladne organizacije, izbrane na podlagi javnega razpisa
Rok: Kontinuirana dejavnost v letu 2015 in 2016

4. Aktivnosti, namenjene usposabljanju strokovne javnosti, katere delo je povezano s problematiko trgovine z ljudmi

4.1. Izvajanje programov usposabljanja policistov

Policija se bo udeleževala usposabljanj in srečanj na državni in mednarodni ravni s ciljem pridobivanja dodatnega znanja s področja boja proti trgovini z ljudmi. Pridobljena znanja in izkušnje bodo preko usposabljanj ali v okviru delovnih sestankov prenesena na preostale

policiste in kriminaliste, ki se ukvarjajo z bojem proti trgovini z ljudmi. V sistem usposabljanj bodo vključene tudi nevladne organizacije kot soizvajalci usposabljanj. Glede na trend problematike bo tovrstna usposabljanja veljalo usmeriti na področje trgovanja z otroci, prisilnih porok mladoletnih romskih otrok in trgovine z ljudmi za namen delovnega izkoriščanja oziroma prisilnega dela. Usposabljanja se nadgrajujejo z uvajanjem novih metod predvsem igre vlog in izkustvenih metod. Izvedba usposabljanj bodo potekala v okviru lastnih finančnih virov nosilca naloge.

Nosilec: Ministrstvo za notranje zadeve – Policija
Sodelujoči: Organizacije in strokovnjaki s področja boja proti trgovini z ljudmi (MDS), nevladne organizacije
Izvajalec: Policija (UKP) v sodelovanju s strokovnjaki navedenega področja
Rok: Kontinuiran proces enkrat letno v jesenskem terminu

4.2. Strokovno usposabljanje državnih tožilcev in sodnikov

Glede na dejstvo, da je usposobljenost in specifičnost znanj s področja boja proti trgovini z ljudmi potrebna tudi pri državnih tožilih in sodnikih, je smiselno z različnimi oblikami tovrstnih izobraževanj in usposabljanj nadaljevati. Tako bo problematika trgovine z ljudmi še naprej del izobraževanja zlasti v okviru sodniških in državno-tožilskih šol Centra za izobraževanje v pravosodju. Ministrstvo za pravosodje bo na ta način poskrbelo za vsakoletno izvedbo usposabljanj, na katerih bo predstavljena tematika trgovine z ljudmi. Sredstva za izvedbo usposabljanj se zagotovijo v okviru programa izvajalca.

Nosilec: Ministrstvo za pravosodje
Sodelujoči: Organizacije in strokovnjaki s področja boja proti trgovini z ljudmi (MDS), Vrhovno državno tožilstvo, Sodišča
Izvajalec: Center za izobraževanje v pravosodju
Rok: Kontinuiran proces enkrat letno

4.3. Izvajanje programov usposabljanja inšpektorjev za delo IRSD

Inšpektorji IRSD se bodo v okviru rednih strokovnih posvetov seznanjali tudi z vsebino problematike izkoriščanja dela in prisilnega dela kot enega izmed namenov trgovine z ljudmi. Ta tematika, ki vključuje tudi nove trende, bo inšpektorjem predstavljena vsaj enkrat letno, in sicer s strani področnih strokovnjakov in v okviru rednih letnih posvetov IRSD.

Ker je problem prisilnega dela in delovnega izkoriščanja v trendu rasti tudi v EU, se s tem problemom intenzivneje ukvarjajo tudi nekatere mednarodne organizacije, ki organizirajo za ta namen prirejena usposabljanja in razprave. Predstavniki IRSD se bodo v koordinaciji z MDS vključevali v tovrstna usposabljanja.

Nosilec: Inšpektorat Republike Slovenije za delo
Sodelujoči: Organizacije in strokovnjaki s področja boja proti trgovini z ljudmi (MDS), nevladne organizacije
Izvajalec: Inšpektorat RS za delo in organizirana usposabljanja drugih zunanjih izvajalcev
Rok: Enkratna izvedba v letih 2015 in 2016

4.4. Informiranje in osveščanje konzularnega osebja o pojavnih oblikah trgovine z ljudmi z namenom njihovega zgodnjega odkrivanja v postopkih izdaje vizumov in dovoljenj za prebivanje na konzularnih predstavništvi v tujini

Osveščanje in nadaljnje seznanjanje konzularnega osebja na diplomatsko-konzularnih predstavništvi v tujini o potencialnih možnostih trgovine z ljudmi, katere je treba prepoznati v postopkih, ki jih imajo s tujimi državljani pri izdaji vizumov in dovoljenj za začasno prebivanje, se je v minulem obdobju izkazalo za učinkovit preventivni ukrep, zato bo Ministrstvo za zunanje zadeve te vsebine vključilo v program izobraževanja za leti 2015 in 2016.

Usposabljanje bo po predhodnem dogovoru potekalo v okviru letnega konzularnega posveta na Ministrstvu za zunanje zadeve, na katerega dnevni red bo vključena tudi tematika trgovine z ljudmi.

Nosilec: Ministrstvo za zunanje zadeve
Sodelujoči: Organizacije in strokovnjaki s področja boja proti trgovini z ljudmi (MDS)
Izvajalec: Ministrstvo za zunanje zadeve
Rok: Enkratna izvedba v letih 2015 in 2016

4.5. Informiranje in osveščanje diplomatov pred odhodom na delo v tujino o pojavnih oblikah trgovine z ljudmi z namenom njihovega preprečevanja pri najemanju delovne sile za pomoč v gospodinjstvu diplomatov na delu v tujini

Osveščanje in seznanjanje diplomatov pred odhodom na delo v tujino o pojavnih oblikah trgovine z ljudmi in o obveznosti upoštevanja lokalne delovno-pravne zakonodaje z namenom preprečevanja posebne oblike trgovine z ljudmi pri najemanju delovne sile za pomoč v gospodinjstvu diplomatov na delu v tujini.

Usposabljanje bo potekalo v okviru rednih priprav pred odhodom diplomatov na delo v diplomatska predstavništva in konzulate.

Nosilec: Ministrstvo za zunanje zadeve
Sodelujoči: Organizacije in strokovnjaki s področja boja proti trgovini z ljudmi (MDS)
Izvajalec: Ministrstvo za zunanje zadeve
Rok: Izvedba v okviru vsakokratnih priprav pred odhodom v tujino in letnih konzularnih posvetov 2015 in 2016

4.6. Informiranje in osveščanje uslužbencev Zavoda za zaposlovanje o pojavnih oblikah trgovine z ljudmi z namenom njihovega zgodnjega odkrivanja v postopkih izdaje delovnih dovoljenj

Dodatno osveščanje in usposabljanje za zgodnje odkrivanje in preprečevanje trgovine z ljudmi je potrebno tudi za javne uslužbence, ki v upravnem postopku odločajo o izdaji delovnih dovoljenj. Glede na izkušnje iz preteklosti, kjer je prišlo do povečanega obsega izdaje tovrstnih dovoljenj (tudi za kategorijo oseb, ki bi lahko bile žrtve trgovanja), ocenjujemo, da je tovrstno usposabljanje nujno potrebno.

Usposabljanje bo po predhodnem dogovoru potekalo v okviru letnih regionalnih posvetov Zavoda RS za zaposlovanje, na katerih dnevni red bo vključena tudi tematika trgovine z ljudmi. Vsebina usposabljanj naj bo v luči nove zakonodaje (Zakona o Tujcih in Zakona o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev), ki ureja enotno dovoljenje za prebivanje in delo tujcev.

Poleg tega je potrebno okrepiti sodelovanje predvsem z medsebojno izmenjavo informacij med Policijo, DUNZMN - MNZ in konzularnim sektorjem Ministrstva za zunanje zadeve.

Nosilec: Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti - Zavod RS za Zaposlovanje
Sodelujoči: Organizacije in strokovnjaki s področja boja proti trgovini z ljudmi (MDS)
Izvajalec: Zavod RS za Zaposlovanje
Rok: Enkratna izvedba v letih 2015 in 2016

4.7. Informiranje in osveščanje uslužbencev upravnih enot o pojavnih oblikah trgovine z ljudmi z namenom njihovega zgodnjega odkrivanja v postopkih izdaje dovoljenj za začasno prebivanje.

V dodatno osveščanje in usposabljanje za zgodnje odkrivanje in preprečevanje trgovine z ljudmi bodo vključeni tudi javni uslužbenci, ki v upravnem postopku odločajo o izdaji dovoljenj za začasno prebivanje na osnovi predhodno izdanih delovnih dovoljenj. Glede na izkušnje iz preteklosti, kjer je prišlo do povečanega obsega izdaje tovrstnih dovoljenj (tudi za kategorijo oseb, ki bi lahko bile žrtve trgovanja), ocenjujemo, da je tovrstno usposabljanje uslužbencev upravnih enot nujno potrebno.

Usposabljanje bo po predhodnem dogovoru potekalo v okviru letnih regionalnih posvetov upravnih enot, na katerih dnevni red bo vključena tudi tematika trgovine z ljudmi. Vsebina usposabljanj naj bo v luči nove zakonodaje (Zakona o Tujcih in Zakona o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev), ki ureja izdajo enotnega dovoljenja za prebivanje in delo tujcev.

Poleg tega bo potrebno okrepiti sodelovanje predvsem z medsebojno izmenjavo informacij med Policijo, DUNZMN, Zavodom RS za zaposlovanje in konzularnim sektorjem Ministrstva za zunanje zadeve.

Nosilec: Ministrstvo za javno upravo
Sodelujoči: Organizacije in strokovnjaki s področja boja proti trgovini z ljudmi (MDS)
Izvajalec: Ministrstvo za javno upravo
Rok: Enkratna izvedba v letih 2015 in 2016

4.8. Usposabljanje uslužbencev Ministrstva za notranje zadeve – Direktorat za upravne notranje zadeve, migracije in naturalizacijo z namenom zgodnjega odkrivanja in preprečevanja trgovine z ljudmi

Cilj usposabljanja je osveščanje in pridobivanje veščin, povezanih s prepoznavanjem znakov, ki jih kažejo žrtve trgovine z ljudmi, ter pridobitev znanj o tem, kako ustrezno oskrbeti omenjeno žrtev. Azilni dom je institucija, namenjena nastanitvi prosilcev za mednarodno zaščito, med katerimi pa se vsako leto identificirajo tudi žrtve trgovine z ljudmi.

Zelo pomembna je tudi povezava MDS z delovno skupino, ki je bila ustanovljena na podlagi sprejetih Standardnih operativnih postopkov za preprečevanje in ukrepanje v primerih spolnega nasilja in nasilja po spolu, katere cilj je prav tako identificiranje žrtev trgovine z ljudmi ter njihova zaščita. Posebno pozornost bodo namenili tudi otrokom prosilcev za mednarodno zaščito in njihovim pravicam do zaščite. Izvedba usposabljanj bo potekala v okviru lastnih finančnih virov izvajalca.

Nosilec: Ministrstvo za notranje zadeve, DUNZMN
Sodelujoči: Organizacije in strokovnjaki s področja boja proti trgovini z ljudmi (MDS)
Izvajalec: Ministrstvo za notranje zadeve, DUNZMN
Rok: Posveti oziroma seminarji v letih 2015 in 2016

4.9. Informiranje in osveščanje uslužbencev centrov za socialno delo o problematiki trgovine z ljudmi

Podobno kot pri predhodnih oblikah informiranja javnih uslužbencev je potrebno informiranje in osveščanje izvajati tudi za uslužbence centrov za socialno delo in za zakonite zastopnike mladoletnih prosilcev za mednarodno zaščito. Informiranje in osveščanje bo usmerjeno predvsem v vidik pomoči žrtvam trgovine z ljudmi in kako ta pojav prepoznati pri delu s posamezniki iz socialno ogroženih skupin, predvsem otrok – žrtev trgovanja. Ker se s to kategorijo oseb najpogosteje srečujejo ravno uslužbenci centrov za socialne zadeve, je cilj tovrstne oblike informiranja in osveščanja tudi soočiti mnenja in iskanje skupnih učinkovitejših pristopov k preprečevanju trgovine z ljudmi in pomoči žrtvam. Izvedba usposabljanj bo potekala v okviru lastnih finančnih virov izvajalca.

Nosilec: Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti
Sodelujoči: Organizacije in strokovnjaki s področja boja proti trgovini z ljudmi (MDS)

Izvajalec: Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti
Rok: Enkratna izvedba v letih 2015 in 2016

4.10. Informiranje in osveščanje pedagoškega in svetovalnega kadra o problematiki trgovine z ljudmi

Aktivnost je v sosedju preventivnega osveščanja mladostnikov. Na rednih delovnih posvetih bo s strani nosilca naloge poskrbljeno, da bo tematika s poudarkom na preventivnem osveščanju otrok in mladine o nevarnostih trgovine z ljudmi, predstavljena ravnateljem, za tem pa skozi izobraževalne seminarje tudi učiteljem. S tem namenom bosta Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport ter Zavod Republike Slovenije za šolstvo predvidoma izvedla seminar z naslovom »Droge in nasilje – ukrepanje in preprečevanje«, v okviru katerega bo obravnavana tudi trgovina z ljudmi. Seminar je namenjen učiteljem v osnovnih in srednjih šolah, svetovalnim delavcem ter vzgojiteljem v dijaških domovih. Cilj seminarja je seznanitev omenjenih strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju z rabo in zlorabo sodobnih drog in to problematiko povezati z nasilnim vedenjem, spolnim nasiljem, prostitucijo in trgovino z ljudmi. Namen seminarja je motivirati učitelje za vključevanje navedenih vsebin v šolsko delo. Pri izvedbi seminarja bodo sodelovali strokovnjaki in člani Medresorske delovne skupine za boj proti trgovini z ljudmi. Sredstva namenjena tovrstnemu usposabljanju bodo zagotovljena s strani Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport v višini **5.000 EUR**.

Nosilec aktivnosti izvede ustrezne postopke glede oblikovanja predlogov za pripravo učnega načrta na podlagi katerega bi v obstoječih predmetih (etika, človekove pravice,...) vnesli vsebino trgovine z ljudmi z namenom osveščanja mladih.

Nosilec: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Zavod RS za šolstvo
Zagotovitev financ: Ministrstvo za izobraževanje, kulturo, znanost in šport
Sodelujoči: Organizacije in strokovnjaki s področja boja proti trgovini z ljudmi (MDS)
Izvajalec: Zavod RS za šolstvo
Rok: Enkrat letno

4.11. Informiranje in osveščanje pripadnikov Slovenske vojske pred odhodom na operacije in misije v podporo miru

Pripadniki Ministrstva za obrambo in Slovenske vojske, ki sodelujejo v mirovnih operacijah in misijah, so lahko izpostavljeni ponudbi storitev, katerih izvor je lahko trgovina z ljudmi in izkoriščanje oseb, predvsem v spolne namene. Zaradi tovrstne izpostavljenosti so priporočila mednarodne stroke usmerjena v osveščanje pripadnikov misij o pojavnih oblikah trgovine z ljudmi. Cilji, ki jih zasleduje stroka so zmanjševanje povpraševanja po tovrstnih storitvah ter zaznava in prijava morebitnih primerov, ki bi kazali na prisotnost trgovine z ljudmi in na izkoriščanje oseb v spolne namene.

Tovrstna osveščanja in izobraževanja so del Natove politike boja proti trgovini z ljudmi, ki se izvaja pred odhodom na Nato operacije in misije.

Nosilec: Ministrstvo za obrambo RS
Sodelujoči: Organizacije in strokovnjaki s področja boja proti trgovini z ljudmi (MDS)
Izvajalec: Ministrstvo za obrambo RS
Rok: Enkrat letno, oziroma pred vsakokratno napotitvijo v MOM

II. Odkrivanje, preiskovanje in pregon trgovine z ljudmi

1. Učinkovitejše delo policije v smeri odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj trgovine z ljudmi s področja spolnega izkoriščanja

Policija bo še naprej usmerjeno in učinkovito tako na lokalnem, regionalnem in državnem nivoju izvajala vse svoje pristojnosti pri odkrivanju in preiskovanju kaznivega dejanja trgovine z ljudmi ter izvajala aktivnosti v postopkih identifikacije žrtev trgovine z ljudmi. Pri tem pa bo aktivno upoštevala usmeritve Specializiranega državnega tožilstva Republike Slovenije.

Spolno izkoriščanje, prisilna prostitucija in izkoriščanje prostitucije so še vedno najpogosteje zaznane posledice, prepoznane kot trgovina z ljudmi. Za prepoznavo žrtev trgovine z ljudmi naj policija izdeluje in posodablja kazalce, smernice in orodja za prepoznavo žrtev kot tudi različnih pojavnih oblik trgovine z ljudmi. Ob tem naj bo posebna pozornost posvečena odkrivanju žrtev trgovine z ljudmi med mladoletniki brez spremstva. Izdelajo in vzpostavijo naj se mehanizmi prepoznave ob upoštevanju specifičnih okoliščin in potreb otrok žrtev trgovine z ljudmi, kot tudi rizičnih skupin žensk, predvsem mladih deklet. V postopke naj se po uradni dolžnosti vključujejo pristojni centri za socialno delo.

Pri prepoznavi - identifikaciji žrtev trgovine z ljudmi naj policija sodeluje s pristojnimi državnimi organi, ki se pri izvajanju svojih pristojnosti lahko soočijo s problematiko trgovine z ljudmi (Finančna uprava Republike Slovenije, Tržni inšpektorat Republike Slovenije, Inšpektorat Republike Slovenije za promet, energetiko in prostor, Inšpektorat Republike Slovenije za delo – izvrševanje pristojnosti preprečevanja dela in zaposlovanja na črno, zdravstvenimi ustanovami, pristojnimi Centri za socialno delo) in nevladnimi organizacijami, ki delujejo na področju boja proti trgovini z ljudmi. V tem smislu je potrebno načrtovati in izvajati skupne aktivnosti s področja prepoznave - identifikacije žrtev trgovine z ljudmi in preprečevanja trgovine z ljudmi.

Nosilec: Ministrstvo za notranje zadeve – Policija
Sodelujoči: Specializirano državno tožilstvo Republike Slovenije, Finančna uprava Republike Slovenije, Tržni inšpektorat Republike Slovenije, Inšpektorat Republike Slovenije za delo, Nevladne organizacije, Azilni dom,
Rok: Kontinuiran proces

2. Učinkovitejše delo policije v smeri odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj trgovine z ljudmi z namenom prisilnega dela oz. delovnega izkoriščanja

Policija pri odkrivanju in preiskovanju kaznivih dejanj trgovine z ljudmi posebno pozornost posveča preiskavam, ki se nanašajo na sume izvrševanja kaznivih dejanj zoper delovno razmerje in socialno varnost. Pri tem policija v sodelovanju s pristojnimi državnimi organi načrtuje in izvaja aktivnosti v zvezi identifikacije morebitnih žrtev prisilnega dela.

Aktivnosti se načrtujejo in izvajajo z aktivnostmi pristojnih državnih organov na področju preprečevanja in dela na črno v vseh gospodarskih dejavnostih (gradbeniška dejavnost, kmetijska dejavnost...).

Policija in drugi pristojni državni organi sprejmejo proaktivni pristop in okrepijo terenske aktivnosti z namenom identificiranja potencialnih žrtev trgovine z ljudmi, (prisilno delo, prisilno beračenje, itd.).

Nosilec: Ministrstvo za notranje zadeve – Policija
Sodelujoči: Specializirano državno tožilstvo Republike Slovenije, Finančna uprava Republike Slovenije, Tržni inšpektorat Republike Slovenije, Inšpektorat Republike Slovenije za delo, Nevladne organizacije,
Rok: Kontinuiran proces

3. Uspešnejši pregon storilcev kaznivih dejanj trgovine z ljudmi

Organi odkrivanja in pregona naj povečajo specializiranost na področju preiskovalnih aktivnosti v boju proti trgovini z ljudmi s ciljem uspešnejšega pregona večjega števila trgovcev z ljudmi. Prizadevati se je potrebno za zmanjšanje sivega polja neodkritih primerov trgovine z ljudmi ter posledično dvigniti trend preiskovanosti tovrstnih kaznivih dejanj in njihovo usmeritev v finančne preiskave.

Preiskovanje kaznivega dejanja trgovine z ljudmi tudi v bodoče izvajajo posebej usposobljeni kriminalisti za boj proti trgovini z ljudmi, ki delujejo v osmih regijskih Sektorjih kriminalistične policije (v nadaljevanju SKP) in Generalni policijski upravi (v nadaljevanju GPU UKP). Preiskave kaznivega dejanja trgovine z ljudmi v predkazenskem postopku usmerja Specializirano državno tožilstvo Republike Slovenije, sama preiskava kaznivega dejanja trgovine z ljudmi pa naj zajema tudi **finančno preiskavo**. Pri tem naj se v delo vključujejo različni strokovnjaki policije s področja preiskovanja kaznivega dejanja pranja denarja in izvajanja finančnih preiskav.

V GPU UKP deluje kontaktna točka, ki naj bo zadolžena za koordinacijo aktivnosti regijskih SKP in koordinacijo aktivnosti in sodelovanje v preiskavah kaznivega dejanja trgovine z ljudmi z varnostnimi organi drugih držav članic EU. Pretok informacij in sodelovanje z drugimi državami članicami EU pa naj poteka preko nacionalne enote EUROPOL-a. Obveščanje in poročanje, ter izmenjava informacij med lokalnimi, regionalnimi enotami, ter državnim nivojem (kontaktna točka in nacionalna enota EUROPOL-a) poteka na podlagi internega akta policije.

GPU UKP v okviru izvajanja nalog iz svoje pristojnosti še naprej intenzivneje spremlja in ugotavlja spreminjajoče se vzorce trgovine z ljudmi in nove pojavne oblike novačenja in izkoriščanja žrtev.

Nosilec: Vrhovno državno tožilstvo Republike Slovenije
Sodelujoči: Specializirano državno tožilstvo R Slovenije, Ministrstvo za notranje zadeve – Policija, Finančna uprava Republike Slovenije, Urad za preprečevanje pranja denarja
Rok: Kontinuiran proces

4. Spremljanje posameznih primerov pregona kaznivih dejanj v povezavi s trgovino z ljudmi

Pri preiskavi in pregonu kaznivih dejanj s področja trgovine z ljudmi, predvsem kaznivega dejanja »Trgovina z ljudmi« in »Spravljanje v suženjsko razmerje«, je bilo s strani Policije in Državnih tožilstev v minulih letih obravnavanih v povprečju nekaj deset primerov letno. Zaradi dolgotrajnosti in časovne odmaknjenosti posameznih primerov se ugotavlja pomanjkanje informacij z vidika spremljanja sodnih procesov do zaključka.

Glede na relativno majhno število kazenskih pregonov kaznivih dejanj s področja trgovine z ljudmi je potrebno posamezne primere sprotno spremljati vse do zaključnih obsodb. Prav tako je potrebno dodatno zagotoviti preglednost in argumentiranost razpleta posameznih primerov in o njih periodično obveščati nacionalnega koordinatorja.

Nosilec: Vrhovno državno tožilstvo Republike Slovenije
Sodelujoči: Specializirano državno tožilstvo R Slovenije, Ministrstvo za notranje zadeve – Policija Finančna uprava Republike Slovenije, Tržni inšpektorat Republike Slovenije, Inšpektorat Republike Slovenije za delo, Nevladne organizacije,
Rok: Kontinuiran proces

5. Spremljanje obsega in trenda kaznivih dejanj, ki so posredno povezana s problematiko trgovine z ljudmi

Medresorska delovna skupina je že v preteklosti opredelila tri kazniva dejanja pri definiranju problematike trgovine z ljudmi in sicer »Trgovina z ljudmi«, »Spravljanje v suženjsko razmerje«

in »Zloraba prostitucije«. Glede na večkrat izpostavljeno dejstvo, da pojavna oblika trgovine z ljudmi v nekaterih okoliščinah presega okvire navedenih treh kaznivih dejanj, sta bili naknadno opredeljeni kaznivi dejanji, ki imata posredno povezavo s trgovino z ljudmi, bodisi v podobnosti posameznih elementov ali prepletenosti pojavnih oblik. Ti kaznivi dejanji sta »Prepovedano prehajanje meje ali ozemlja države« in »Prikazovanje, izdelava, posest in posredovanje pornografskega gradiva«. MDS zato ocenjuje, da je smiselno statistično spremljati tudi ti kaznivi dejanji, da bi tako zagotovili celovitejšo sliko pojavnih oblik trgovine z ljudmi.

Nosilec: Vrhovno državno tožilstvo Republike Slovenije, Ministrstvo za notranje zadeve – Policija
Sodelujoči: Ministrstvo za pravosodje, nevladne organizacije
Rok: kontinuiran proces

6. Krepitev nadzorstvenih mehanizmov glede možnosti zlorabe mehanizmov v primerih zaposlovanja iz tujine

S ciljem zmanjševanja potencialnih možnosti zlorabe delovnih dovoljenj v primerih zaposlovanja iz tujine, kjer bi lahko okoliščine kazale na možnost trgovine z ljudmi, velja okrečiti predvsem mehanizme izdaje tovrstnih dovoljenj ob upoštevanju nove zakonodaje, ki prične veljati v letu 2015. Ti mehanizmi se nanašajo na:

- zagotavljanje nadaljnjega aktivnega sodelovanja med organi policije, **zavodom za zaposlovanje** in drugimi upravnimi organi z namenom medsebojnega obveščanja in sodelovanja, zlasti v primerih trgovine z ljudmi;
- nadzor (redni in izredni nadzori) **delovne inšpekcije** za delovna dovoljenja, izdana za zaposlovanje v zgoraj omenjenih rizičnih poklicih ter zagotavljanje učinkovitega in hitrega kaznovanja kršiteljev (Inšpektorat za delo, sodniki okrajnih sodišč, ki so pristojni za odločanje o prekrških).
- priprava analitičnih poročil glede števila izdanih delovnih dovoljenj v rizičnih dejavnosti povezanih s trgovino z ljudmi (število izdanih, državljanstvo, delodajalci)
- na podlagi ugotovitev analitičnih poročil je potrebno načrtovati in izvajati nadzor s strani vseh pristojnih državnih organov (področje preprečevanja in dela na črno) v vseh rizičnih dejavnostih in rizičnih delodajalcih;

Nosilec: Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve; Inšpektorat RS za delo, Zavod za zaposlovanje
Sodelujoči: Ministrstvo za notranje zadeve DUNZMN in Policija
Rok: kontinuiran proces

7. Izdelava priročnika za namen prepoznave žrtev trgovine z ljudmi

Proces prepoznave – identifikacije žrtev trgovine z ljudmi in zagotavljanje pomoči in asistenc v nadaljnji namestitveni fazi žrtev, je kompleksen postopek, ki zahteva vključevanje različnih akterjev različnih vsebinskih pristojnosti. V postopku prepoznave žrtev trgovine z ljudmi imajo pri tem pomembno vlogo organi odkrivanja in pregona ter nevladne organizacije naj si bo v sodelovanju s prvimi ali samostojno. Za različne segmente trgovanja z ljudmi so senzibilni različni organi in službe, ki lahko prvi zaznajo konkreten pojav. Tako naprimer delovni inšpektorji so zaradi narave svojega dela lahko dovzetni za prepoznavo prisilnega dela ali delovnega izkoriščanja, kot posledico trgovanja. Konzularna predstavništva lahko zaznajo pojav v postopkih pri posredovanju pri izdaji ustreznih dovoljenj tujim državljanom ipd.

Da pa bi ti postopki bili čim bolj poenoteni je smiselno pripraviti priročnik, ki bo natančneje opredeljeval vlogo in zadolžitev posameznega organa, ko gre za prepoznavo pojava trgovine z ljudmi in njenih žrtev ter ustreznost ukrepanja.

Nosilec: Ministrstvo za notranje zadeve – Policija
Sodelujoči: Vrhovno državno tožilstvo Republike Slovenije, Nevladne in humanitarne organizacije, Azilni dom
Rok: prvo četrletje 2015

III. Pomoč in zaščita žrtev

1. Oskrba žrtev trgovine z ljudmi

Medresorska delovna skupina je kot eno od svojih prednostnih nalog določila zagotovitev vseh oblik pomoči žrtvam trgovine z ljudmi v Republiki Sloveniji, posebno tistim, ki bi bile pripravljene pričati v kazenskem postopku. S tega vidika je žrtvam trgovine z ljudmi potrebno nuditi ustrezno pomoč in asistenco, opredeljeno v mednarodnih dokumentih, katerih obveznosti prevzema tudi Republika Slovenija. Tako je izvajanje te aktivnosti opredeljeno v Zakonu o ratifikaciji Konvencije Sveta Evrope o ukrepanju proti trgovini z ljudmi (Ur.l. RS, št. 62/09 - Mednarodne pogodbe, št. 14/09 z dne 4. 8. 2009). 4. člen omenjenega zakona daje ustrezno podlago za sodelovanje pristojnih ministrstev z nevladnimi organizacijami in postopek njihovega financiranja.

Tovrstne oblike pomoči se nanašajo na pomoč žrtvam pri njihovem telesnem, psihološkem in socialnem okrevanju, kot tudi na pomoč pri urejanju statusa ter kazenskem postopku. Mednje sodijo:

- ustrezna namestitvev, prehrana in oskrba,
- psihološka pomoč,
- pomoč pri zagotavljanju osnovnega zdravstvenega varstva v skladu z zakonom, ki ureja zdravstveno varstvo in zdravstveno zavarovanje,
- zagotavljanje varnosti žrtev in zaposlenih, ki sodelujejo pri posameznem primeru, če je to potrebno,
- 24 urna dosegljivost za nameščene žrtve v krizni namestitvi,
- prevajalske storitve in tolmačenje, če je potrebno,
- pomoč pri zagotavljanju ustrezne podpore otrokom žrtvam,
- svetovanje in nudenje informacij, zlasti v zvezi z njihovimi pravicami, v jeziku, ki ga razumejo,
- pomoč pri urejanju vrnitve žrtve nazaj v izvorno državo,
- ostali ukrepi v smislu socializacije in revitalizacije,
- osveščanje mladih in osebja, ki dela z mladimi, o nevarnostih in pasteh trgovine z ljudmi,

- pomoč pri urejanju statusa v Republiki Sloveniji,
- pomoč pri seznanjanju otrok žrtev z njihovimi pravicami, njihovo vlogo ter z vsebino in časovnim razporedom in potekom postopkov in z razrešitvijo njihovih zadev,
- pomoč, ki zagotavlja, da so pravice in interesi žrtev trgovine z ljudmi zastopani in obravnavani na ustreznih stopnjah kazenskega pregona proti storilcem,
- pomoč pri zagotavljanju ustrezne podpore otrokom žrtvam v celotnem pravnem postopku,
- strokovno usposabljanje izvajalca oskrbe z ostalimi sodelujočimi subjekti (policija, delavci centrov za socialno delo idr.) v procesu pomoči žrtvam in pregona storilcev.

Na podlagi mednarodnih izkušenj se s tovrstno obliko oskrbe žrtev trgovine z ljudmi ukvarjajo predvsem nevladne organizacije, ki lahko z medsebojno povezanostjo in izmenjavo dobre prakse najučinkoviteje opravljajo to dejavnost. Pri tem je pomemben dejavnik kontinuirano usposabljanje in izobraževanje izvajalca projekta skupaj s sodelujočimi organizacijami v procesu neposredne pomoči žrtvam ter v procesu pregona in sojenja storilcem kaznivih dejanj. Glede na utečeno prakso prejšnjih let velja nadaljevati s postopkom izbire izvajalca projekta z javnim razpisom.

Prvi sklop projekta vsebuje **krizne namestitve** oziroma osnovne oblike oskrbe, navedene pod alinejami od 1 do 11, ter na ta način omogoči žrtvam trgovine z ljudmi umik iz zatečenega okolja.¹ Če se žrtev trgovine z ljudmi odloči za sodelovanje z organi preiskave in pregona, se vsebina projekta naveže na drugi sklop aktivnosti oskrbe, t.j. **namestitvev v varnem prostoru**.²

¹ Krizna namestitvev je običajno prva namestitvev žrtve trgovine z ljudmi. Obdobje krizne namestitve traja praviloma do 5 dni, ko žrtev izrazi željo po vrnitvi domov ali pa izkoristi zakonsko predvideno obdobje za razmislek (tri mesece), v katerem se lahko odloči za sodelovanje z organi preiskave in pregona. Namen krizne namestitvev je takojšnja pomoč.

Ministrstvo za notranje zadeve in Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti bosta zagotovili izvajanje in financiranje projekta Oskrba žrtev trgovine z ljudmi (krizna namestitvev in namestitvev v varnem prostoru) na podlagi objave javnega razpisa za dvoletno obdobje 2016 -17. Pri tem se od izvajalca/ev projekta zahteva kontinuiteta in povezanost vseh postopkov, katerih končni cilj je pomoč žrtvam trgovine z ljudmi. Za zagotavljanje primerne pomoči otrokom žrtvam trgovine z ljudmi se poskrbi v okviru kriznih centrov za mlade in drugih ustreznih institucij.

Izvajalec projekta, izbran v postopku javnega razpisa, je hkrati zadolžen za osveščanje ciljne populacije mladih in tujcev (glej projekt 1.6. v poglavju II. Preventiva). Pri tem bo osveščanje rizične skupine tujci vključeno v razpis Oskrba žrtev – namestitvev v varnem prostoru, osveščanje rizične skupine mladi pa v razpis Oskrba žrtev – krizna namestitvev. V ta namen bo izvajalec programa v skladu z Zakonom o javnih naročilih zadolžen za produkcijo in distribucijo ustreznih gradiv, namenjenih osveščanju teh rizičnih skupin, kot je predvideno v poglavju II. Preventiva, projekt 1.6.

Trenutno imata obe ministrstvi veljavni pogodbi z izvajalci projekta do zaključka 2015. V ta namen bo potrebno za naslednje dvoletno obdobje 2016 - 17 v proračunu Republike Slovenije zagotoviti **85.000 EUR letno**, od tega MDDSZ **45.000 EUR** in MNZ **40.000 EUR letno**.

Nosilec projekta: Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnost,
Ministrstvo za notranje zadeve
Zagotovitev financ: Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnost,
Ministrstvo za notranje zadeve
Izvajalec: Nevladne ali humanitarne organizacije, usposobljene za pomoč žrtvam
trgovine z ljudmi
Rok: januar 2016

2. Nadaljevanje "Projekta uvajanje mehanizma za prepoznavanje, pomoč in zaščito žrtev trgovine z ljudmi in/ali spolnega nasilja v postopkih priznanja mednarodne zaščite v Sloveniji (PATS)"

Projekt Uvajanje mehanizma za prepoznavanje, pomoč in zaščito žrtev trgovine z ljudmi in/ali spolnega nasilja v postopkih priznanja mednarodne zaščite v Sloveniji (PATS) je namenjen neposredno »potencialnim« žrtvam trgovine z ljudmi. V njihovem jeziku oziroma jeziku, ki ga razumejo, ponuja intenzivno individualno osveščanje o nevarnostih trgovine z ljudmi. Potencialne žrtve seznanjeni z možnostmi zaščite ter pomoči. Postopki priznanja mednarodne zaščite pogosto predstavljajo enega od migracijskih kanalov, ki ga trgovci z ljudmi lahko zlorabijo za transport "človeškega blaga" v ciljne države.

Projekt je za leto 2015 finančno ovrednoten na 17.900 EUR, delež proračunske porabe Ministrstva za notranje zadeve pa je **3.350 EUR** na leto. Med tem, ko je za leto 2016 predviden delež sofinanciranja v znesku **1.500 EUR**.

Nosilec projekta: Ministrstvo za notranje zadeve – DUNZMN

² Namestitvev v varnem prostoru pri tujih državljanih –žrtvah zajema urejanje statusa nastanitve (podlaga za to je ZoT) ter pomoč pri zagotavljanju pravic zastopnosti in obravnave v kazenskih pregonih proti storilcem. Na podlagi tega je tem žrtvam potrebno v okviru varnega prostora zagotoviti vso potrebno zaščito v postopkih pričanja na sodišču. Aktivnosti zajemajo po potrebi tudi nadaljevanje s temeljnimi elementi oskrbe, opredeljenimi v prvih šestih alinejah, vendar za praviloma manjše število uporabnikov. Delo s temi pa zahteva določena znanja in usposobljenost, ki bodo zagotavljala izvedbo oskrbe, opredeljene v alinejah od 11 do 16.

Zagotovitev financ: Ministrstvo za notranje zadeve (Evropski sklad za begunce in lastna sredstva MNZ)
Izvajalec: Nevladne ali humanitarne organizacije, usposobljene za nudenje tovrstne pomoči
Rok: 2015, 2016

3. Reintegracija žrtev trgovine z ljudmi

Žrtve trgovine z ljudmi so zaradi psihofizičnih posledic izkušnje ujetništva in nasilja v nevarnosti, da brez ustrezne celostne pomoči in dolgoročnih, dobro načrtovanih rešitev in možnosti izbire ponovno postanejo žrtve. Temelj pomoči predstavlja vzpostavitev stimulativnega socialnega konteksta, kamor se žrtev lahko vključi, saj ji ta omogoča izobraževanje, usposabljanje, širjenje socialne mreže in nenazadnje pridobitev poklica oziroma nostrifikacijo že pridobljene izobrazbe, če gre za tujko/tujca, ter možnosti zaposlitve. Ta posameznici/ posamezniku omogoča plačilo za delo, strukturo časa, stike izven družine (v primeru, da ima oseba družino), povezovanje individualnih ciljev s skupnimi, določanje statusa in identitete ter zakonitost in kontrolo. Program (re)integracije, ki je logična posledica programa Oskrbe žrtev trgovine z ljudmi in se z njim tudi prepleta, za žrtve pomeni prvi korak k njihovemu samostojnemu življenju brez nasilja, izkoriščanja in kršenja človekovih pravic.

V tej smeri je potrebno poiskati rešitve, ki bi na podlagi javnih razpisov omogočale izvedbo programa reintegracije ali socialnega vključevanja žrtev trgovine z ljudmi.

Nosilec: Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti
Sodelujoči: Nevladne ali humanitarne organizacije, usposobljene za pomoč žrtvam trgovine z ljudmi
Rok: v letu 2015

IV. Sodelovanje v okviru regionalnih in mednarodnih organizacij za preprečevanje in boj proti trgovini z ljudmi

1. Vzpostavljanje pogojev za odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj trgovine z ljudmi s pomočjo ustanavljanja skupnih preiskovalnih skupin (Joint Investigation Team - JIT) na območju regije ZB na lokalni ravni

V letu 2012 je Ministrstvo za notranje zadeve uspešno kandidiralo na razpisu EU Komisije v okviru projekta ISEC 2010 s projektom Vzpostavljanja pogojev za ustanavljanje skupnih preiskovalnih skupin za boj proti trgovini z ljudmi v regiji ZB na lokalni ravni (JIT THB WB). Izvedba projekta se je pričela avgusta 2013 in je nadaljevanje predhodnega projekta JIT THB. V aktualni projekt je vključenih 7 regije ZB. Partner Slovenije v projektu je Bolgarija, na strokovni ravni pa sodelujeta Europol in Eurojust. Gre za izobraževalni projekt s praktičnimi primeri namenjen tožilcem in kriminalistom sodelujočih držav.

Projekt je v drugi polovici izvedbe, njegov zaključek pa se načrtuje v juliju 2015. Preostali sta še dve delavnici in zaključna konferenca. Znesek podpisane pogodbe projekta je 473.326,41 EUR, njegovo financiranje pa je v razmerju 95% Evropska komisija, 5 % MNZ.

Nosilec: Ministrstvo za notranje zadeve,
Zagotovitev financ: Ministrstvo za notranje zadeve in Komisija EU
Sodelujoči: Policija, Državna tožilstva, Europol, Eurojust,
Rok: julij 2015

2. Sodelovanje v okviru neformalne mreže Nacionalnih poročevalcev oziroma ekvivalentnih mehanizmov EU za boj proti trgovini z ljudmi

Sklep Sveta EU (8723/09) z dne 4. junija 2009 o ustanovitvi »Neformalne mreže nacionalnih poročevalcev EU ali ekvivalentnega mehanizma za preprečevanje trgovine z ljudmi« daje podlago vsakoletnim srečanjem predstavnikov članic EU, ki praviloma potekajo v Bruslju pod organizacijo predsedujoče države in EK. Udeležba na tovrstnih sestankih je potrebna že zaradi spremljanja in izvajanja skupnih politik EU v boju proti trgovini z ljudmi.

Zaključki sestankov so preneseni Medresorski delovni skupini za boj proti trgovini z ljudmi.

Nosilec: Ministrstvo za notranje zadeve – Nacionalni koordinator
Zagotovitev financ: Povrnitev stroškov - Komisija EU
Rok: dvakrat letno 2015 in 2016

3. Izvedba srečanja neformalne mreže Nacionalnih koordinatorjev regije JVE za boj proti trgovini z ljudmi

Trgovina z ljudmi je s svojimi različnimi pojavnimi oblikami vse bolj prepoznavna in izstopajoča tudi v regiji JVE. Beračenje (predvsem otrok), prisilno delo in izkoriščanje dela so poleg prisilne prostitucije in drugih oblik spolne zlorabe ključni nameni trgovanja z ljudmi. Potrebno se je zavedati, da reševanje skupnih primerov trgovine z ljudmi izven nacionalnih meja posledično pripomore k zmanjševanju te problematike v posamezni državi. Dejstva kažejo na večplastnost problema trgovine z ljudmi, ki ravno zaradi tega zahteva ustrezno koordinacijo, tako med vpletenimi institucijami in civilno družbo, kot tudi med državami s tako prepoznano skupno problematiko. In trgovina z ljudmi je v regiji JVE prepoznana kot taka.

V tem kontekstu velja nadaljevati s projektom rednih regionalnih srečanj Nacionalnih koordinatorjev za boj proti trgovini z ljudmi regije JVE. Pobuda je bila podprta s strani notranjih ministrov na rednem srečanju na Brdu oktobra 2010, vloga sekretariata pobude pa je bila zaupana mednarodni organizaciji ICMPD.

Ker gre za srečanje nacionalnih koordinatorjev, bodo aktivnosti tovrstnih sestankov predvsem strateške narave (izmenjava informacij, dobrih praks ter izkušenj). Razprave bodo vodene in tematsko opredeljene glede na izstopajočo problematiko v regiji. Zato bodo tovrstni sestanki zahtevali predhodno vsebinsko pripravo, ki bo po razpravi na sestankih oblikovana v obliki zaključkov. Za lažje delovanje je bila vloga sekretariata pobude zaupana mednarodni organizaciji ICMPD.

Potne stroške udeležbe na sestanku krije vsak udeleženec – koordinator zase.

Nosilec: Ministrstvo za notranje zadeve - Nacionalni koordinator
Zagotovitev financ: Ministrstvo za notranje zadeve
Rok: 2015 in 2016

4. Mednarodno operativno sodelovanje slovenskih organov odkrivanja in pregona

Drugi vidik mednarodnega sodelovanja je operativne narave, predvsem kot odraz sodelovanja posameznih služb (policija, državno tožilstvo) v konkretnih primerih odkrivanja in pregona kaznivih dejanj s področja trgovine z ljudmi. Te naloge so opredeljene tudi znotraj Načrta Evropske unije o najboljših praksah, standardih in postopkih za preprečevanje in boj proti trgovini z ljudmi. Na osnovi tega je potrebno nadgraditi mednarodno sodelovanje pri preiskavi in pregonu primerov trgovine z ljudmi. Prav tako je potrebno nadaljevati z nekaterimi že utečenimi oblikami sodelovanja znotraj EUROPOL-a, INTERPOL-a, EUROJUST-a, kot tudi s krepitvijo bilateralnega sodelovanja na tem področju.

Nosilec: MNZ Policija,
Sodelujoči: Vrhovno državno tožilstvo
Rok: kontinuiran proces 2015 in 2016

V. Podporne aktivnosti

Upoštevač dejstvo, da se področje preprečevanja in boja proti trgovini z ljudmi stalno nadgrajuje ter posledično tudi spreminja, se je potrebno na tovrstni razvoj ustrezno odzvati. Eden izmed osnovnih načinov je ustrezna sprememba oziroma dopolnitev zakonodaje, ki področno ureja problematiko trgovine z ljudmi ter iskanje učinkovitejših sistemskih rešitev.

1. Izboljšanje sistemskih rešitev

1.1. Primernejša umestitev nacionalnega koordinatorja za boj proti trgovini z ljudmi

Vlada Republike Slovenije je leta 2002 imenovala nacionalnega koordinatorja za boj proti trgovini z ljudmi (Sklep Št. 901-09/200-9 z dne 26.2.2002), ki je hkrati tudi vodja Medresorske delovne skupine za boj proti trgovini z ljudmi – strokovno posvetovalnega organa sestavljenega iz predstavnikov resornih ministrstev, vladnih služb, Vrhovnega državnega tožilstva, Državnega zbora Republike Slovenije in civilne družbe. Leta 2003 je Vlada potrdila sestavo Medresorske delovne skupine (Sklep Št. 240-05/2003-1 z dne 18.12.2003), enako tudi leta 2012 (Sklep št. 01201-7/2012/4 z dne 5.7.2012).

K prepoznavnost problematike je v izjemnem obsegu prispevalo aktivno delovanje Medresorske delovne skupine in njenega vodje – nacionalnega koordinatorja. Iskanje novih sistemskih rešitev, za katere je doslej veljalo prepričanje, da so solidno urejene je odraz trenda rasti in prepletenosti problematike v svetu in Evropi. Pojav pridobiva na razsežnosti in zaznavnosti. Spremembe, tako sistemske kot vsebinske narekujejo aktualni mednarodni in evropski dokumenti h katerim je Republika Slovenija pristopala. Med zadnjimi so to priporočila nadzorstvenega mehanizma po Konvenciji Sveta Evrope o ukrepanju proti trgovini z ljudmi – GRETA, nova Direktiva 2011/36/EU in priporočila v okviru Univerzalnega periodičnega pregleda stanja človekovih pravic v R Sloveniji (mehanizem ZN).

- Nadzorstveni mehanizem GRETA, katerega poročilo in priporočila so bila sprejeta 7. februarja 2014 na odboru pogodbenic konvencije, v priporočilu št. 1 nakazuje, da ni ostalo neopaženo dejstvo odgovornosti vloge koordinatorja v eni osebi, ki je med ostalim pod povprečjem statusa večine članov medresorske delovne skupine. Priporočilo **med drugim narekuje vlaganje v človeške in finančne vire nacionalnega koordinatorja in sekretariata MDS**. S strani ocenjevalcev, ni ostalo neopaženo dejstvo sistemsko in statusno nedovršene pozicije nacionalnega koordinatorja ter kadrovska podhranjenost tega področja.

- Nadalje Direktiva 2011/36/EU v 19. členu opredeljuje vzpostavitev sistema nacionalnega poročevalca ali enakovrednega mehanizma. Gre za zmožnosti učinkovitega usmerjanja vseh državnih institucij po vprašanju trgovine z ljudmi ter enakovredno upoštevanje civilne družbe, aktivno vlogo v odnosu z javnostmi ter EU institucijami in mednarodnimi organizacijami. (Okvir teh nalog in pristojnosti je sicer že opredeljen v navodilih Evropske komisije).

- Na tej osnovi je bila februarja 2014 podana poslanska pobuda Vladi RS, "da skladno s priporočili GRETE vzpostavi neodvisno vlogo nacionalnega poročevalca oziroma zagotovi, da bo to vlogo opravljal nacionalni koordinator za boj proti trgovini z ljudmi, ki je sedaj umeščen v enega izmed organov v sestavi ministrstva, in da temu primerno zagotovi njegovo umeščenost v državnih organih." Kljub odgovoru vlade, da bo poiskana rešitev v prvi polovici 2014, le-ta še ni bila realizirana.

Zato je potrebno poiskati rešitev, ki bo zagotavljala primerljivost funkcije nacionalnega koordinatorja z ostalimi državami EU, kot tudi ustrezno umeščenost v sistemu. Vloga in odgovornost nacionalnega koordinatorja v eni osebi ne zagotavlja pričakovane učinkovitosti in je pod povprečjem statusa večine članov medresorske delovne skupine. Zato je poleg ustrezne sistematizacije in hierarhične umeščenosti nacionalnega koordinatorja potrebno zagotoviti tudi kadrovska podpora. Ena izmed predlaganih rešitev je ustanovitev službe nacionalnega koordinatorja za boj proti trgovini z ljudmi v pristojnosti Ministrstva za notranje zadeve.

Nosilec: Ministrstvo za notranje zadeve
Sodelujoči: Resorna ministrstva, vladne službe in nevladne organizacije, ostali resorji po potrebi
Rok: prvo tromesečje 2015

1. 2. Vzpostavitev skladnosti statističnega sistema o pojavnih oblikah trgovine z ljudmi v Republiki Sloveniji

Mednarodni in EU dokumenti narekujejo spremljanje in ocenjevanje politik v boju proti trgovini z ljudmi. Direktiva 2011/36/EU še posebej opredeljuje poročanje Evropski komisiji na dve leti o kazalcih in trendih pojava trgovine z ljudmi v posamezni državi članici ter ukrepih za zmanjševanje povpraševanja. Da bi lahko to ustrezno izvajali je potrebno zagotoviti skladen statistični sistem z zbiranjem zanesljivih statističnih informacij od vseh glavnih akterjev, vključno z nevladnimi organizacijami, vključenimi v postopke prepoznavne žrtev trgovanja ter njihovo razčlenitvijo po spolu, starosti, vrsti izkoriščanja, izvorni in/ali ciljni državi. Prav tako je na isti osnovi potrebno zbirati statistične informacije o kazenskih postopkih zoper storilce kaznivih dejanj v povezavi s trgovino z ljudmi vključno z obtožnimi predlogi in obsodbami. Podatki naj se zbirajo sproti, presek stanja pa se opravi dvakrat letno.

Nosilec: Nacionalni koordinator
Sodelujoči: resorna ministrstva, Vrhovno državno tožilstvo RS, vladne službe in nevladne organizacije, ostali resorji po potrebi, SURS
Rok: V oktobru 2016

1. 3. Izvedba raziskave o stanju na področju trgovine z ljudmi v Republiki Sloveniji

Prav tako je zaradi potrebe po nadaljnjem strateškem načrtovanju politik boja proti trgovini z ljudmi potrebno le-te utemeljiti na dejstvih, merljivosti pojava ter trendih. Zaradi tega MDS ocenjuje, da bi bilo potrebno občasno v nekajletnih razmakih izdelati celovito raziskavo o pojavu problematike trgovine z ljudmi v Republiki Sloveniji. To je nenazadnje tudi podprto s priporočilom GRETA-e št. 6.

Zaradi omejenosti virov financiranja, bi veljalo raziskavo vzpodbuditi v sodelovanju z zainteresiranimi Univerzami.

Nosilec: Nacionalni koordinator
Sodelujoči: resorna ministrstva, zainteresirane izobraževalne ustanove - Univerze
Rok: druga polovica 2016

2. Sprememba zakonodaje

2.1. Dopolnitve kazenskega zakonika

Na podlagi priporočil mednarodne stroke bi veljalo dopolniti določbe kazenskega zakonika, ko gre za oteževalne okoliščine v primerih kadar kaznivo dejanje trgovine z ljudmi stori javni uslužbenec pri opravljanju svojih dolžnosti in kadar je storjeno naklepno ali je iz hude malomarnosti ogroženo življenje žrtve.

Prav tako bi veljalo preučiti možnost uvedbe posebnega kaznivega dejanja prikrivanja, poškodovanja ali uničenja potovalnih ali osebnih dokumentov v zvezi s trgovino z ljudmi.

Kot dodatni predlog v trendu zmanjševanja povpraševanja po storitvah trgovine z ljudmi velja preučiti možnost vzpostavitve kaznivega dejanja uporabe storitev, ki so predmet izkoriščanja kot jih določa 4. člen Konvencije SE o ukrepanju proti trgovini z ljudmi, ob zavedanju, da je oseba žrtev trgovine z ljudmi.

Nosilec: Ministrstvo za pravosodje

Sodelujoči: Vrhovno državno tožilstvo, Ministrstvo za notranje zadeve - Policija
Rok: 2015

2.2. Večja dostopnost do odškodnin žrtvam trgovine z ljudmi in nekaznovanja žrtev trgovanja

Sankcioniranje storilcev kaznivega dejanja trgovine z ljudmi je zakonsko do neke mere urejeno in se tudi v praksi bolj ali manj uspešno izvaja. Zagotovljena je tudi prva nujna in varna namestitev žrtev trgovanja, kot tudi njihova oskrba v zavetiščih oziroma varnih prostorih. Vendar, izhajajoč iz obravnavanih primerov, uveljavljanje odškodnin žrtvam trgovine z ljudmi ni bila dosedanja praksa. Zakonodaja sicer to omogoča **vendar velja pri tem preučiti ustrezno dostopnost do tovrstnih odškodnin**, obveščanje žrtev o tej možnosti kot tudi zagotavljanje ustrezne pravne pomoči s tem v zvezi. Odškodnine žrtvam trgovanja so pomemben dejavnik tako iz vidika zagotavljanja pravic žrtvam kot tudi možnosti ponovne vzpostavitve normalnih okoliščin in pogojev resocializacije.

Nekaznovanje žrtev trgovine z ljudmi zaradi njihove vpletenosti v nezakonite dejavnosti v kolikor so bile v to prisiljene, je prav tako določba prenesena iz Konvencije SE o ukrepanju proti trgovini z ljudmi (26. člen) in Direktive 2011/36/EU (8. člen). Izvajanje te določbe v praksi bi veljalo preučiti in ustrezno urediti z usmeritvami izvajalcev zakona.

Nosilec: Ministrstvo za pravosodje
Sodelujoči: Vrhovno državno tožilstvo, Ministrstvo za notranje zadeve – Policija, nevladne in humanitarne organizacije
Rok: 2015

Tabela 1: Pregled financiranja projektov po posameznih ministrstvih za leti 2015 in 2016

Proračunski uporabnik	proračunska postavka	2015	2016	Skupaj
MDDSZEM	4072 Eksperimentalni in razvojni programi socialnega varstva	45,000	45,000	90,000
MNZ	3431 Materialni stroški	40,000	40,000	80,000
MNZ	9275 Evropski sklad za begunce – lastna udeležba (25%)	2.600	/	2.600
	140003 Sklad za azil, migracije in vključevanje (2014-2020) – lastna udeležba	750	1.500	2.250
MNZ	9892 JIT THB WB (5%)	15,000		15,000
MIZŠ	716010 Inovativni projekti	5,000	5,000	10,000
UKOM	1322 Neposredno komuniciranje vlade z javnostjo in kampanje	22,000	22,000	44,000
Skupaj:		130,350	113,500	243,850